

NUM. 974

BARCELONA 10 DE SETEMBRE DE 1897

ANY 19

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA
PERIÓDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

SEGUIRÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 2 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

BARCELONINAS

CARTAS D' ISTIU

ÚLTIMA EXCURSIÓ DE LA TEMPORADA.

Unas ruïnes grandioses en un dels repetjes mes elevats de l' aspra montanya, ruïnes del color de la mateixa roca; conjunt informe de parets mitj desplombades, y trapadas d' archs mitj caiguts uns y 'ls altres sostenintse per un miracle d' equilibri y de finestras que havent perdut los montants de pedra presentan l' aspecte de monstruosos forats; dominantho tot per la séva alsaria dos torres quadradess, una d' elles de forma bissantina, plena d' esquerdes y xiribechs y ab aquell ayre de tristesa tan propi de totes las grandesas caygudas: aquí y allá tofudas clapas d' eura arrapada á las pedras y enfilantse pomposa, y de tant en tant algúnc auzellot negre sortint de alguna escletxa y batent las alas sobre aquell immens pilot de desferrals.... tal esavuy el que sigué un dia poderosíssim monastir de Sant Pere de Roda.

De caràcter feudal, desde 'ls primers temps de la reconquesta, dominá durant anys y sigles tota l' encontrada, á un y altre costat de l' alterosa serra, lo mateix per la banda de nort, en la costa hont s' enmiralla avuy lo Port de la Selva, que per la demij-dia, ahont somriuen los pobles y 'ls masos de la planura ampurdanesa. Los frares, lo mateix que las áligas tenían lo mirador de sos inmensos dominis en lo punt mes elevat de l' aspra montanya, en lo pich de Sant Salvador: desde allí dalt, ab mes fruició que 'l cel degueren contemplar la terra que regada ab lo copiós suor de sos vassalls, fruysts tan richs y saborosos devia llevar en son obsequi, aixís com també las planuras blavas de la mar que l' arriscat pescador solca ab son frágil vaixell, y del qual ne cobravan també 'l delme per son regalo. Encare avuy quan s' extrau del morranell la vermenella escorpa de dos ó tres carnícieres ó 'l gros mero de carn blanca y apietada, ó 'l congre negrench groixut com la cuixa, que fora de l' aygua 's debat y anguileja llarga estona, se recorda ab fruició la taula del frare en dies de dejuni y de abstinencia de carn. Perque pel convent feudal havian de ser los millors fruysts de la terra y 'ls peixos més exquisits de la mar.

Sufri 'l monestir de Sant Pere 'ls embats dels cambis socials, entre ells l' emancipació dels remensas y mes tart los atachs de las guerras de invasió, y á cada una de aquestas bugadas perdé més que un llensol, casi tota la roba, fins que la comunitat se determiná á baixar de la montanya á la planura, establintse en un poblet del Ampurdá. Ocoreggué aquest traslado cap als últims de la passada centuria, de manera que 'ls esperits reaccionaris q' e entre un xáfech de llàgrimas llansan los llamps de la séva indignació contra 'ls demoledors de convents de l' any 35, tenen que comprimirse, per lo que respecta al monestir de Sant Pere de Roda. Aquest los mateixos frares lo deixaren abandonat, sense preocuparse poch ni molt de sus bellesas arquitectónicas, ni del cùmul de sos recorts històrichs.

Casa sense amo, sigué de tothom. Allí han anat á merodejar, anys y més anys, tots los pobles de l' encontrada, qui en busca de fantàstichs tresors obrint forats y pous per tot arreu, qui contentantse en emportarse'n un joch de portas ó de finestras ó una dotzena de quadrats y vigas ó la pedra picada mes avinent pera construir una casa ó una càrrega de teulas pera cubirla. L' edifici ha sigut com una cantera de materials de construcció ja labrats en activa explotació. Los vexats del temps del feudalisme anaren á treure estella de aquell arbre mort fins á deixarlo desfet y trossejat.... si bé encare avuy en la

que sigué iglesia del monastir s' hi veuen capitells románichs de primorosos entrellassos, que serien la joya de qualsevol Museo arqueològich.

Mes al recorre las monstruosas ruïnes, pujant y baixant pilots de pedruscall cuberts de farigolas y estepas, ara ajupintse pera enfonzarse en misteriosas galerías subterràneas, ara buscant lo cim de una paret enfilantse per una mitj trencada escala de caragol, se fá molt difícil reconstruir mentalment lo grandios edifici fentse càrrec de sus diversas dependencias. L' esqueleto del colós está completament desarticulat. Sos recòndits amagatalls únicament los coneixen las serps y 'ls llargandaixos que hi rastrejan ó las olivas y las xutas que passan lo dia endormiscadas en las escletxes, sense fer cas dels gemechs de la tramontana al batre sobre aquellas parets y regolfar en los ànguls, cantant las absoltas de una institució morta, que ha renascut encare qu' en forma distinta en los nostres temps.

Los frares de avuy no ván ja á las montanyas á aixecar las suntuosas fàbrics de sos convents; preferixen las ciutats populoses y ricas, y en lloc de cobrar delmes, tallan cupòns.

**

Monastir antich sense ayguas frescas y regaladas no 's compren pas. Lo frare necessitava de aquell aperitif, com certs homes avuy necessitan del vermouth ó de l' absenta.

Sant Pere de Roda té la seva font, quals ayguas per lo frescas y finas poden competir ab las famosas dels Boixets de Poblet y ab las mes ricas del Pirineu. Rajan sota dos archs de pedra picada, decorats ab una inscripció llatina, que diu aixís:

«QUI BIBERET EX AC
QUA, SITIET ITERUM
....DE AGOST
1588

O com si diguéssem: «Qui de aquesta ayqua beurá nova sed ne tindrà.» Pero no perque no la calmi, sino per sa mateixa exquisitat. Un no se 'n acaba de atipar mai: se beu per vici y dol deixarne ni una gota. Y després que s' abandona s' anyora.

Ja m' ho deya en Manel Paronella, intrépit cassador del poblet de la Vall, que 's prestá ab molta amabiitat á servirnos de guia, fins á posarnos sobre 'l camí que desde Rosas se dirigeix á Cadaqués. Formavam l' excursió en Víctor Rahola y dos bons amics de la Selva, ab algúns de sos fills, en Plàcido, com á pescador mes apte per caminar ab los brassos bogant per la mar que ab las camas trascant per la serra, y l' Esteve, pastisser y cassador de rasas, ab ajuda de 'n Pirro, un brau llebrer.

Era un dia xafogós; lo cel estava mitj tapat de núvols cansoners y no bufava un alé d' ayre. Cap á las deu serien quan emprenguerem la caminada.

—¿Quánt hi posarém de aquí á ca'n Sagués?— preguntarem á n' en Paronella.

Y aquest respongué molt tranquil:

—Uns tres quarts d' hora.

A mí que 'l dia avants havia fet l' anada á la Selva desde la Pera-fita per la torrentada de Rubiés, fentme càrrec de las distancies, me semblá impossible que ab tant curt temps pogués guanyarre 'l llarch trajecte.

—Pero ¡qui sab!—pensava—Aquests cassadors devegadas tenen cops amagats. Deixém fer á n' en Manel. Potser desde un single qualsevol se llansará al espay volant com las perdius, y llavors si que arribarà á ca'n Sagués, y no 'n tres quarts d' hora sino en menos temps.

Posats en filera per un camí impossible, puig fins las cabras han de trobarlo agre y perillós, anarem avansant, y 'ls tres quarts eran finits y encare esta-

vam embrenyats per aquells repetjes pedregosos, tenint als peus oberta la timba, y aixó sí, davant dels ulls un panorama expléndit.

—Y donchs, Manel ¿y alló dels tres quarts?

—Poch hi falta mes que un quartet.

Y á cada quart que passava, un altre quartet.... fins á contarne set ó vuit.

—Si 'ls els hagués promés tots de un plegat—deya en Manel rihent—poch se 'ls hauríen volgut menjar: aixís de un á un fan de mes bon passar.

¡Y tal si fan de bon passar!.... Lo camí per aspre que siga l' recorre qui té bona cama y bons pulmons; lo irresistible pels que durant l' any vivim á las ciutats sempre á la sombra es l' ardencia del sol en un dia d' estiu sense vent, y de las deu á las dotze del dia. Xafogor de fornal, un no sab si es mes forta quan l' astre-rey pega llambregada de dret ó quan l' envia á través de aquells núvols espessos y mandrosos. Lo cos s' inunda materialment de suor y la gola s' asseca.

—Manel—deyam—ja podeu dir á la gent de aquest país que nosaltres hem vingut á transformar aquestas rocas en terra de regadíu.... ¡Ay qui tingüés l' aygua de Sant Pere!....

—No parlin pas d' aygua—responça en Paronella —ó sino no farém res de bò.

Home práctich, tenia rahó de sobra. En las fatigas d' una excursió ruda, cal ni recordarse'n de l' aygua. Lo sol paladeig mental de sa frescor, de sa puresa, augmenta la sed y acaba ab l' últim resto de dalit.

Y nosaltres el necessitavam y l' tinguerem per arribar avants de las dotze del mitj-día á ca'n Sagués, ahont ens esperava la tartaneta. Aixó sí, l' inscripció de la font de Sant Pere «Qui de aquesta aygua beurá, nova sed ne tindrà» confessarem que era certa com l' Evangeli.

**

A ca'n Sagués ens refrescarem á *tutti-plé*.

Tant bon punt hi arribarem esclatá una salva de gaseosas que tan prompte bulliren en lo got com pessigollaren agradablement los assecats ganyots.... Y per fi vingué la despedida, tenint á la vista, al enfotnt las alturas dels Simonets, á l' espatlla l' aspre serra de Sant Pere que acabavam de recorre, á la dreta l' espléndit golf de Rosas, y á l' esquerra lo graciós port de la Selva: y sá y enllá serras poblatas de vinyas novellas y frondosos olivars...

PENDONS Y AGREGACIONES

Mira á Sant Gervasi
si son estornells!

L' han fet pondonista
perque pensi ab ells.

Los selvatans á la Selva, y á Cadaqués en Víctor Rahola y jo.

Encaixadas, expressions de agrahiment, promeses formals de tornarnos á veure.

—Sobre tot, que l' any vinent no falti!... —me deyan aquells bons y franchs amichs, guanyats en un dia, y ja inscrits per sempre mes en la llista de las personas á las quals s' estima de debó.

—A reveure!...

—Ils hi vaig dir

—emportant-me'n grabat al cor lo recort seu y 'l de la seva hermosa terra.

P. DEL O.

—
LAS PRÓXIMAS
FESTAS

(Conferencia
ab un municipal.)

— Y donchs,
Peras ¿tan mateix es veritat ai-xó que diuhen?

—¿Qué? ¿que en la Casa gran no hay un céntimo? ¡Vaya si lo es!

—Parlo de las festas que sembla que's prepan.

—¡Ah! ¡Las festas de la Merced!... Una verdad de las más verdaderas. El alcalde ha mandado á todos los guardias que con la deguda circunspección procuren quitarselas manchas del uniforme. Con esto está dit tot; porque eso de tocar á quita manchas, sólo se fa en las grans solemnidades.

—Es raro que se n'hajan recordat tant á última hora...

—¿De eso de hacer fiestas? ¡Si lo menos hace tres meses que l' Achuntament no se occupa de res mes! ¡Ha habido unas disputas!...

—¿Sobre 'l programa?

—¡Ca!... Sobre la oportunidad de celebrarlas o no. Los concejals estaban dividits en cincuenta pareceres diferents,

—Un parer cada concejal?....

—Eso! El uno decía que sí; que las festas habían

de ser brillantes, expléndidas, dignas del vol que Barcelona ha adquirido; el otro opinaba que la gente no está para fiestas ni romances; otro era de parecer que convenia hacer una cosa sencilla, de baratet; otro quería que... En fí, aquello era un galimatías como una catedral. Lo que más se combatía era la fecha.

—¿Y això?

—Decian la majoria de rechidors que una vez Barcelona agregada, no era politich celebrar la fiesta el dia de la Merced, porque eso es querer imponernuestra patrona á la dels pueblos agregats. Cada uno d' ells tiene su santo: San Martí, San Andrés, San Gervasi.... ¿Por qué la Virgen de la Merced les ha de puchar á caball y quitarles el monopolio?

—Y pues ¿cómo volian arreglarho? Un dia o altre bé ha de celebrarse la festa major....

—Eso sí; pero, lo qu' ells decian: Conviene ser cheberos y no herir las susceptibilidades de los demás pueblos. Escojamos otro dia, el dia de qualsevol otro sant, del qual nadie tenga res que decir.

—No era del tot mal pensat... ¿Y per quin sant s'inclinavan?

—Unos decian San Pedro, otros San Chuan, otros San Jaime... El que más votos tuvo va ser San Ximplici, porque parece qu' es un nombre simbólich, que dicen que á los pueblos agregats les hubiera caido

muy bien. Pero el alcalde se opuso por motivos—dicen—de orden público, y triunfó otra vez la antigua patrona...

—Tinch entés que, de tots modos, l' entussiasme baixa...

—¡Y qué ha de bajar! Lo que baja es la recaudació de consumos. Cabalment este es uno de los mo-

¡BONA TURCA!

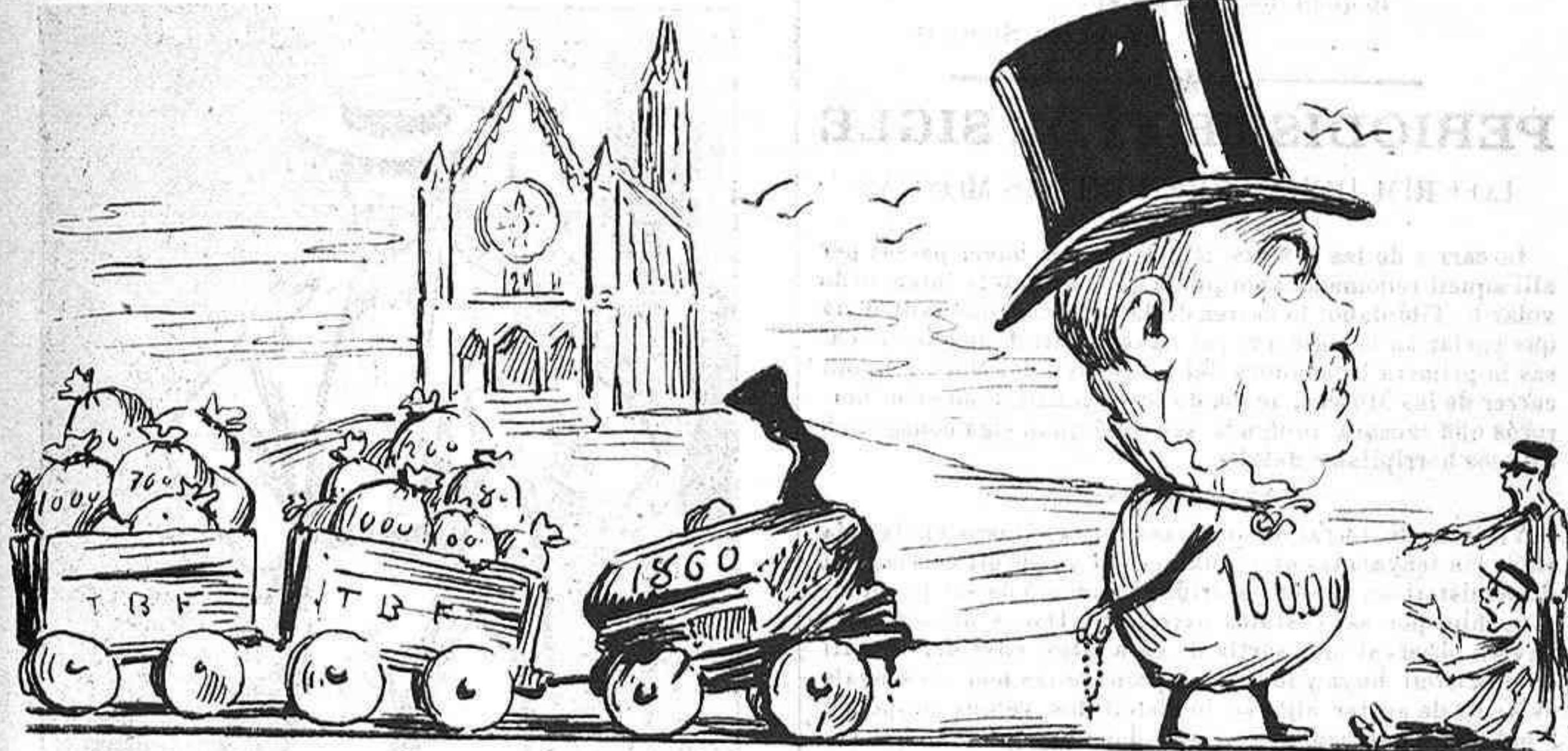
—Si arribo á casa sense perdre l' equilibri... ¡ho celebro ab unas quantas copas més!

muy bien. Pero el alcalde se opuso por motivos—dicen—de orden público, y triunfó otra vez la antigua patrona...

—Tinch entés que, de tots modos, l' entussiasme baixa...

—¡Y qué ha de bajar! Lo que baja es la recaudació de consumos. Cabalment este es uno de los mo-

L' ESCANYA-POBRES

*Pregunta. ¿Es un drapayre
o un ferrocarrilayre?*

tivos que tiene el Achuntament para querer hacer fiestas. Dice que con la venida de los forasteros entrará más ví, más carne y más tocino, y en los portals habrá un aumento de consideració que servirá para equilibrar el presupuesto...

—Y 'l programa ¿ja 'l tenen fet?

—Diariamente se reune la Chunta directiva para discutirlo. Por ahora ya han aprobat cuatro ó cinco artículos.

—¿No se sab qué diuhen?

—¡No se ha de saber! Primero: Repique cheneral de campanas. Segundo: Serenata por la banda municipal. Tercero: Función religiosa...

—Quart: Ball de bastons. Quint: Xiquets de Valls. Sisé: Sortija en els principals carrers...

—¿Que se 'n burla? Eso es lo que en un principi se había indicado... pero como ya es tan vist, se desistió de ello, y en vez de la sortija se puso en el programa la colocació de dos primeras piedras.

—¿Y aixó no es vist ja, també?

—¡Oh! Pero hay piedras y piedras. Las dos que han de colocarse son primeras piedras... de primera.

—¿Per quins monuments son?

—Para el de Rius y Taulet y el de Pitarra; dos personaches. El uno hacia comedias en la calle del Hospital y el otro óperas en la Casa de la Ciudad.

—¿Y ab aquesta miseria de programa 's pensan fer venir gent?

—¡Oh! Eso es lo que hay acordat por ahora: després se irán afechint otras cosas.

—¿No 's diu quinas?

—Todo lo que pueda cridar l' atención y llamar forasteros. Verbi-gracia: se anunciará una corrida de toros, presidida por el señor Plaza.

—¿Ab la mateixa bronca de l' última que va presidir?

—Exactament lo mismo. Luego se procurará que una lleona del Parque tenga cachorros y se los coma oficialment un de aquellos días á la vista del pùblic, con assistencia de la Comisió de Chardins, Mataderos y Bibliotecas.

—No 'm sembla mala idea.

—Finalmente, si l' autoridad militar secunda el

propósito, se trata de que durante las fiestas arribi aquí algun vapor de Cuba ó Filipinas.

—¿Ab quin objecte?

—Un número más en el programa, hombre! ¿Se figura que llamará poco l' atención aquello de ver desembarcar dos ó tres cientos heridos, barrechats con doce ó catorce muertos? Le aseguro á V. que si no salen obstáculos, la lista de los festejos ha de ser numerosa y variada.

—¿Quin mareig pels municipals, veritat?

—Mire... El rechidor que me proteje ya me lo ha dit: los días que duren las fiestas, no puedo moverme de su casa.

—¿Y aixó?

—Dice que tendrá forasteros y me necesita para ayudar á la cocinera.

—Ah! Per vos si que, donchs, pobre Peras, no hi haurá pas festas de la Mercé, tancat allí dintre!...

—¿No? ¡Más que para nadie, tal vez!

—¿....?

—Sí, hombre: precisamente la cocinera del rechidor se llama Merced... ¡y es más amiga de fiestas!

A. MARCH.

T' HO JURO

Quan me vegis nou de trines
ab un trage molt salau,
ab sombrero de tres pisos,
sobretodo ó macfarlant
y 'm passeji ab carretela
sens anar curt de gandaus
y no 'm faltin quatre duros
pel teu luxo soportar;
allavoras, Margarida,
jo t' ho juro, trona avall.

Pro si com ara segueixo
anant tan espallingat,
que casi las carns ensenyó
essent un pobre cessant,
y visqui ab tanta miseria...
anant pel mon fent badalls,

mostrant pel colzers finestras
com emblema de la fam;
pòsit als peus, Margarida
lo que t' has ficat al cap.

ANTÓN DEL SINGLOT.

PERIODISME FÍ DE SIGLE

LO CRIM DEL CARRER DE LAS MOSCAS

Lo carrer de las Moscas, ja célebre per haver passat per allí aquell renomenat anarquista que morí ab la intenció de volar lo Tibi-dabo; lo carrer de las Moscas, que tant donà que parlar en lo sigeix XVI per haver sortit d' una de sas casas la primera locomotora del ferrocarril del Nort; l' humil carrer de las Moscas, acaba de ser escenari d' un crim horroso que causarà profonda sensació quan siga conegut ab tots sos horripilants detalls.

ANTECEDENTS

Vivía en lo terrat de una casa sense número enclavada entre las senyalades ab los números 4 y 5 de dit carrer, una dona misteriosa que havia cridat l' atenció de sos pacifichs convehins per sas costums extranyas. Donas desocupadas havian observat que sortia de casa á las vuyt del dematí ab un cistell buyt y tornava á prop de las nou ab senyals evidents de portar algo en lo cistell; los vehins propers a l' habitació que ocupava aquella dona asseguravan que cada nit envers las deu sentíen trincar monedas, sostenint los del pis de sota qu' era or lo que se sentia, contra la opinió dels del quarto del costat que juraven qu' era plata. Un conceller del Banch d' Espanya que vivia sobre l' habitació de la misteriosa inquilina, afirmava que 'l trinch era de bitllets de Banch.

Lo únic de cert que se sabia, y en aquest punt estava tothom conforme, era que ningú sabia 'l nom de la tal dona.

CLIENTS DE LA GARDUNYA

El Pispi, un fulano que sense tenir la clau, s' empunya en volguer entrar en tots los pisos que troba tancats.

IN ALBIS

(Tornant de fora)

—Si no faig un empréstit,
ja estich jo ben guarnit.
¡Hi quedat més exhausto
que 'l govern de Madrit!

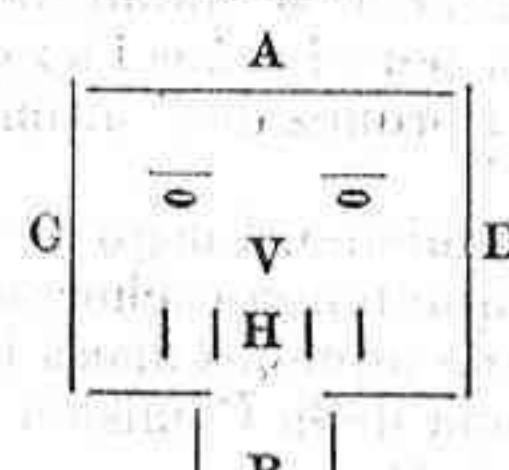
LO CRIM

Los vehins del últim pis de la casa de autos, notaren aqueixa passada nit per llá á las dotze un soroll extrany en lo terrat; una barreja de cants y conversa, passos precipitats, riallas, y per últim un ¡ay! esgarrifós seguit de soroll de vidres y 'l plaf d' un cos que cau pesadament á terra.

Esbarats los vehins sortiren al corredor per cridar jassistencia! trobantse ab que igual motiu havia ja fet llevar á tots els habitants de la casa, que reunits en la escala y constantse ja entre 'ls presents un representant de la justicia, lo sereno del barri, decidiren esbotzar la porta després de pendre las oportunes precaucions.

L' espectacle que 's presentá a la vista dels circumstants feu regular á molts fins á la porta del carrer. Jaguda sobre un toll de sanch apareixia 'l cadáver de la dona misteriosa, sense vida segons semblava.

Perque nostres lectors puguen ferse cárrach exacte del teatro del crim, aquí va 'l plano.

A. Lo fondo del quarto. B. Corredor que dona accés a la habitació. C. L' una banda del quarto. D. L' altra banda

del quart. V. Siti que ocupava 'l cos de la interfecta. O.O. Dos sofás. H. Quatre cadires.

PRIMERAS DILIGENCIAS

Avisadas las autoritats y personadas en lo teatre del crim, comensaren los primers traballs, essent detinguts una marmanya à qui la policia havia vist venent taronjas à la interfecta, un manyà del Poble Sec que havia passat vuyt días avants pel carrer de les Moscas y altra personas que per consemblants indicis apareixian mes ó menos compromesas en lo fet.

Sabém que s'ha expedid auto judicial à Port-Bou manant la detenció d'un tal Pepet sobre 'l qual recauhen importants sospitas.

AVERIGUACIÓNS

Hem procurat recullir datos entre 'ls vehíns, pera reconstituir l' història del fet. La versió que 'ns ha semblat mes verídica es la següent, corroborada per la tendera del n.º 7 bis.

Sembla que la dona assassinada apesar de sa pobra apariència era la hereva única d' una fortuna que uns asseguran passa de mil pessetas y altres afirman que no arriba a tres milions. Los administradors de la herència; entre 'ls quals figurau noms coneugidissims en aquesta capital y que causarà sensació quan sian sapiguts, tenian interès en que desaparegués aquella dona pera quedarse ab sa fortuna y compraren a deu ó dotze assassins, pera que la traguessin del mon, ignorantse per quin preu se prestaren a realisar tan repugnant y espantós crim.

Aquesta es la veritat absoluta, estant disposats a rectificar algún extrém si resulta fals.

MES DETENCIÓNS

Al punt de tancar aquesta edició de nostre periódich, se 'ns diu que han sigut agafats un escombriayre y un ex-diputat qual nom callém, per respecte a la distingida familia a que perteneix.

Tenint en compte l' interès qu' ha despertat en lo públich aquest fet, publicarem un extraordinari ampliant en lo possible las nostres informacions.

ULTIMA HORA.

Acabém de sapiguer tota la veritat. La dona trobada en sa habitació, morta en apariència, no era morta, sino que seguit sa diaria costüm, tenia una mona com un temple. Lo que semblava sanch era vi y 'l soroll de vidres que va sentirse era d' un porró trencat.

Per lo qu' encara puga resultar, continuaran presas una temporada las personas detingudes.

Lo reporter de L' ESQUELLA

JEPH DE JESPUS.

AL ARCALDE DE BARCELONA

La teva caricatura
pintada veig freqüentment,
y 't confessó ingénauament
que ni 't puch veure en pintura.

Permetme que 't vagi a dar
quatre consells imparcials,
puig encar que com els als
tinguis talla.... 't pots tallar.

Tracta a tots ab igual vara
que 'l ser just no es cap delicte:
pensa que hi ha algún districte
lluny, pro no al desert de Sahara.

Procura tot arreglarho,
cumplint lo que prometeres
als electors, (si 'n tingueres,
que Deu me 'n guart de jurarho.)

Ab tot y estar magristó
no mamis sino 'l més just,
que homes hi han farts sols pel gust
de poder tení un recó.

Día y nit, sense fatigas,
vetlla la ciutat comtal
y no miris à en Nadal
que sempre pesava figas.

No vulnis ser geperut
ni que Deu te n' hagi fet,
que 'ls catedrátichs de Dret

han d' obrar ab rectitud.

Y si à coll-y-bé se 't munta
algún cacich, no t' hi aplanas;
que abans que arcalde de planas
val més se arcalde de punta..

Si logras ferte tan gran
com l' ilustre Fivallé,
ara y sempre sostindré
que has resultat un bon Jan.

Mes si 's tornan tos plans guatllas
y ton programa ayguapoll,
diré que hi posas el coll....
perque arronsas las espatllas.

M. BADÍA,

NOVEDATS

S' ha repetit l' història de sempre.

A Madrit va estrenarse, y alguns arribaren a calificarla d' obra genial y extraordinaria.

S' estrena aquí, y es tanta la fredor ab que 'l públich la reb, que la empresa 's torna a ficar el llibre à la butxaca.... y ja no se 'n parla més.

Ens referim al drama *Los degenerados*, representat per primera... y última vegada 'l dimecres de la setmana anterior. Uns deyan que l' obra era una equivocació; altres la consideraven dolenta sense atenuants; altres creyan que si... que ja.... pero que, en resum, el drama no 's agrada....

Nosaltres, en vista de la eloquent decisió de la empresa retirantlo del cartell, resém mentalment una oració à la seva memòria, girém full.... y passém à un altre assumpto.

**

Pot estar content, en Vico. Lo que avuyfa ab ell Barcelona no sol veurers ab gayre freqüència. Anuncia 'l gran actor un benefici, y se li ompla 'l teatro. En vista de la magnitud del èxit n' anuncia un altre.... y torna a omplirlo. Si hi ha algun altre artista que puga alabarre d' un fet pa-reicut, que alsi 'l dit.

Veritat es que en Vico està avuy inspirat y laboriós com may ho haja estat. El cartell se varia casi cada dia; en la majoria de las obras hi pren part l' ilustre artista, que desde ara conta ab el refors del discret primer actor senyor Fuentes; la companyia en general mostra afany de traballar y de complaire al públich.... ¿Qué té, donchs, d' estrany que aquest correspongi als seus esforços y acudeixi cada nit al teatro?

JARDI ESPANYOL

Y vingan beneficis.

Després del del Sr. Carbonell, el de la Adelina Tani, l' aixerida artista que tants admiradors té y tants aplausos ha recullit entre nosaltres en companyia de sa germana.

Sembla que à la troupe Giovanini sois li faltan quatre ó sis días per acabar els seus compromisos. A mitjós de mes —segons s' afirma— agafarà 'ls trastets y 's trasladarà a Madrit, sustituintla en el Jardi Espanyol un' altra companyia de sarsuela, molt coneuguda del nostre públich.

NOU RETIRO

Aném per parts.

Primer: *Trio Miguel*.

Son uns excèntrichs musicals, que sense oferir en son traball una nota absolutament nova, saben presentarlo molt bé, trepitjan la escena ab soltura y desembràs y avaloran la execució ab una modestia que no deixa d' impresionar agradablement al públich.

Segon: tenor Balués.

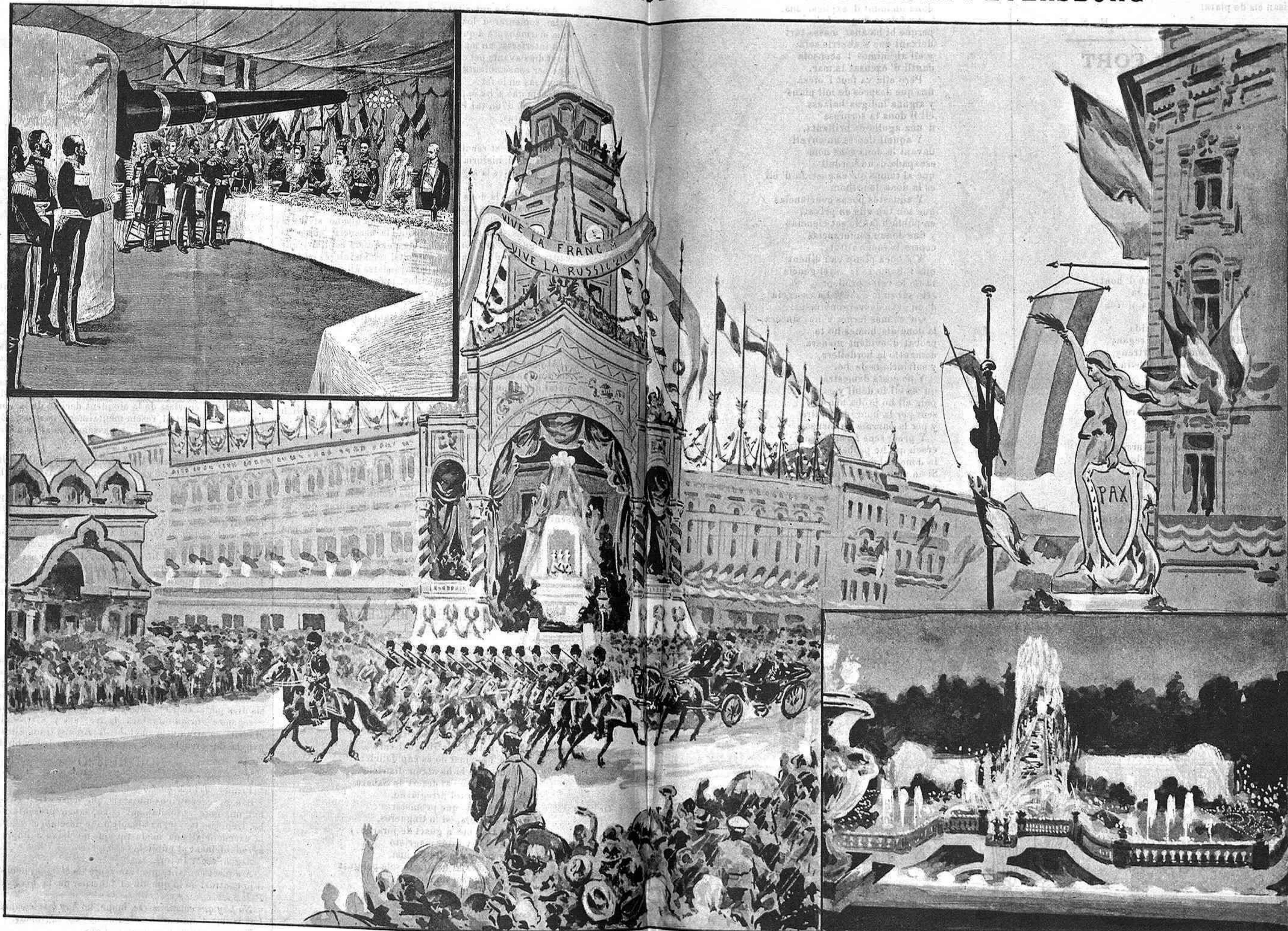
A aquest cantant, que vam veure en *Marina*, hem de dir-li lo contrari de lo que diu el taberner de la *Verbena de la Paloma*.

No hay que comprimirse, home, no hay que comprimirse! Las taules d' un teatro volen menos encongiment.

Tercer y últim: la senyoreta Peña.

E, una bona adquisició y un refors poderosíssim. Lo barco del *Nou Retiro*, ab aquest augment de tripulació, pot na-

L' ACTUALITAT ILUSTRADA.—LO PRESIDENT DE FRANSA A SAN PETERSBURG

Lo czar brindant á bordo del Pothau.—Mr. FELIX FAURE RECORRENT L' AVINGUDA DE NEWSKY.—Iluminació dels jardins de Peterhof.

(Del Monde Illustré)

vegar unes quantas senmanas mes, en la seguretat de tenir sempre vent en popa.

Si 'ls somnis d' or no s' han realisat ja veure si al menos se realisan els de plata!

N. N. N.

LO SEXO FORT

L' home pel seu interès
ha sentat com un axioma
que la dona no es res més
qu' un trasto que no val res
y qu' en 'quet mon tot ho es l' home.

Ell es l' enginy, la prudència;
ell te fé, virilitat,
energia, intel·ligència....
Nosaltres som la imprudència,
l' engany, la frivolitat!

Y vanitós del papé
qu' ell mateix s' ha repartit,
dins casa tant orgull té
que la més santa mullé
no 'l pot sufrir per marit.

Quan arriba, qui sab d' hont,
si no l' obran desseguida
ja entra ab una arruga al front
y fet un petit Nerón
per no res renega y crida.

Reb als nens ab un regany,
es ab tots mesquí y extrany,
renya á la dona á tot' hora
y li diu malgastadora
perque 's fa un vestit cada any.

Y altaner y mal criat
no deixa als de casa viure
ab pau y tranquil·litat
ab son geni avinagrat
fet un lleó.... de per-riure.

Pro al flavio aquet algún dia
fassin lo favor si 'ls plau
de seguirlo y sa energia
veurán de quin modo arria
al trucá d' un modo suau
á la porta 'hont viu la flavia

que li xuela 'ls dinerons;
veurán allí ab quanta labia
sense ni sombra de rabia
dona un munt d' explicacions.

La falana fingeix *bola*
perque hi ha anat massa tart
deixant que s' aburris sola,
y ell ab mimos l' aconsola
dantli d' excusas la mar.

Pero ella va fent l' ofesa
fins que després de mil plans
y alguna indigna baixesa
ell li dona la sorpresa
d' una agulla de brillants.

Y aquell lleó es un anyell
davant la dona sens nom
escapada d' un bordell
que al temps qu' es querida d' ell
es la dona de tothom

Y aquests pocas conciencias
que son tan vils en privat,
en públic fan lo set·ciencias
y fins donan conferencias
contra la inmoralitat.

Y á boca plena van dihent
que l' home es la intel·ligència
la fé, lo valor prudent....
¿Ho saben lo qu' es? La essència
d' un gran desvergonyiment!

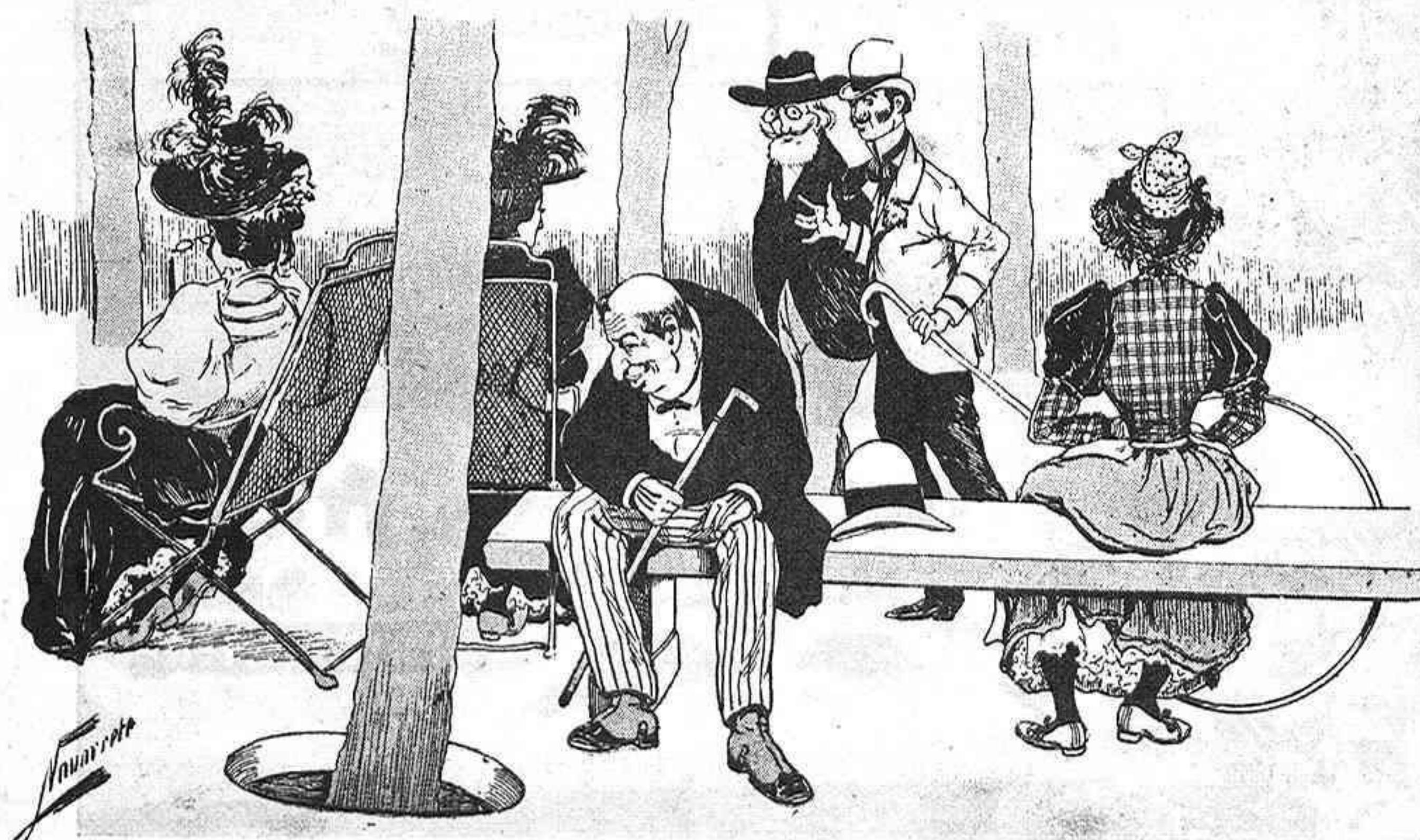
Qu' es mes ferma y mes sincera,
la dona als homes ho te
probat d' evident manera
domantlo la bordellera,
y sufrintlo la de bé.

Y no costa demostrar
qu' es ell lo débil y ganso
puig ell ho proba ben clà,
sent per la honrada un tirà
y per la barram un manso.

Y prou; sens ferme favor
crech qu' he probat que no es
la dona al home inferior.
Si en algo 'ns es superior
es sols en estupidés.

CLARA DOU

AL PASSEIG DE GRACIA

—¡Qué 'n disfruta de bonas vistes el qui sab trobar els indrets!....

LO QUILOTADOR DE PIPAS

Al comensarla á quilotar.—Al tenirla aquilotada.

Crida:

Se té saber á tots los estimats col·laboradors de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, que aquest any portem molt adelantats los treballs pera la publicació de l' ALMANACH, y sent així se 'ls convida á pèndrehi part. Tots los treballs ja en prosa, ja en vers que se serveixin enviarnos serán ben rebuts, sempre que per sas condicions sigan dignes d' ésser insertats. Pera l' envío hi ha temps fins al 30 del actual setembre.

Y ara rebin les gràcies anticipadament y ab ellas lo desitj de que la Musa de l' Alegría 'ls favoresca ab la llum de la inspiració per regositj dels lectors del ALMANACH.

Casi bé s' acaba la temporada que á Novedats està fent en Vico, y aquesta es l' hora que no hém vist traballar á una de las actrius que figurava en las llistas de la companyia.

Y aixó que no es la primera vegada que figura en ella y en altres que no son la de n' Vico.

Ens referim á la Sra. Sequeda.

Molts cops l' hém vista anunciada, y may ha aparecut en escena. Será sens dupte per modestia.... ó tal vegada perque no cobra sou.

¿Y cóm l' ha de cobrar si hi ha qui preten que l' apellido Sequeda es imaginari, servint sols per adornar lo cartell del personal ab un nom més?

En aquest cas bò serà, en lo successiu, anunciarla ab los apellidos patern y matern, y dirli Sra. Sequeda Con-el-pùblico.

Una de las lleonas del Parch ha cadellat.

Y lo primer que va fer al veures ab dos pimpollos sortits de sas entranyas, sigué cruspirse'n un per esmorzar.

L' altre se'l guardava per berenar; pero 'l senyor Darder, gran protector de la infància lleonina va pèndreli de las grapas, y avuy li fá de didot, amamantant-lo ab biberón.

Sembla que un regidor se proposa presentar una proposició al Ajuntament demanant que á la lleona partera se li segueixi causa criminal per infanticidi y que al Sr. Darder se'l proposi pera la creu de beneficencia.

Una real ordre ha vingut á disposar contra l' dictamen del Consell d' Estat que no hi ha lloch á l' autorisació que solicitava l' Ajuntament per adquirir lo projecte de reforma interior de Barcelona trassat per D. Angel Baixeras.

Aixó portará un nou y llarch aplassament á la resolució del problema de la reforma en un sentit ó altre.

Las casas van envellint y prompte anirán cayent: quan totes sigan á terra la reforma serà un fet.

Están juramentats.... y un jurament es sempre cosa seria y respectable. Si, senyors: estan juramentats los regidors de tots los partits á no parlar de la qüestió dels Consums, en sessió pública.;

Que la recaudació disminuix?.... Muixoni.

Que 'l carro va pel pedregal?.... Dissimulo.

En boca tancada no hi entran moscas; pero poden entrarhi abellas de las que fan mel.

Y llepar y parlar á la vegada no es possible ferho.

Llegeixo en un periódich de Madrid:

«Los carteros serán declarados inamovibles.»

De manera que si aixó 's realisa 'l millor carter serà 'l que quedí baldat.

Y mes mèrits contraurá aquell que menos se mogui per passar las cartas.

La tauromàquia espanyola acaba de ilustrarse ab l' aparició de un nou torero, la qual ha tingut efecte en la Plassa de Carabanchel.

Se anomena 'l tal José Mediavilla y Liñán, y conta entre 'ls seus antecedents l' haver sigut nombrat per en Bosch y Fustegueras catedràtic de francès en l' Institut de Figueras.

Tením donchs, á tot un senyor catedràtic que antes que bregar ab sos alumnes, ha preferit bregar

PRESENCIANT UN EMBARCH

—¿Més homes cap à Amèrica?... Si aquesta exportació continua, aviat aquí no hi haurà més que donas... y capellans.

ab toros, y qu' en comtes de doctor ab borla aspira a adquirir lo títul de doctor ab *coleta*.

Sempre li anirà millor en lo nou ofici que ha adoptat que no ab l' antich que professava.

Si'l afició va cundint y l' exemple de 'n Media-villa troba imitadors, no desconfío veure l' millor dia un bisbe lidiant toros y donant recortes ab la capa pluvial.

L' idea que han tingut alguns potentats de la rasa hebrea, consistent en comprar la Palestina, reconstituhint allí l' regne de Judá, la trobo tan descabellada, que fins considero impossible que puga prosperar.

La forsa dels juheus consisteix en la séva dispersió. Dispersos per tots los païssos del mon els explotan y s' enriqueixen fàcilment. Reunits en un sol país se moririan de fàstich.

Llops ab llops no 's mossegan, y juhéus ab juhéus tampoch.

Los negres aschantis han fet una manifestació catòlica, ab motiu del bateig de una criatura que va naixer á Barcelona.

Un episodi que 'm descriu un lector de l' *Esquella*.

«Jo 'ls vaig veure—diu—pujant als carruatges que tenían preparats y anarse'n á doná l' vol per las Ramblas.

»La multitut dels curiosos s' arremolinava y ab una mica mes s' atropella per mirarlos, lo qual motivá que dos que anavan sols en una carretetla se diguessen alguna cosa que no vaig poder entendre per ignorar son llenguatje.

»Pero un amich que per haver estat en lo país aschanti, 'ls enten molt bé, 'm digué:

—Sabs que han dit aquests dos negres?

—Qué?

—Han dit senzillament: «¡Son uns cafres!»

En un periódich local s' ha entaulat una polémica curiosa r-specte á la forma de la Terra.

Sosté un dels polemistas que l' globo que habíem aixafat dels extrems y ample del mitj se sembla á una poma ó á una taronja, mentres l' altre afirma que es ample de dalt y de baix deprimit, afecant la forma de baldufa.

Al méu entendre aquest últim te rahó.

La Terra ha de semblar-se per forsa á una baldufa, si 's considera que son molts els que la fan ballar.

Deya l' *Brusi* l' altre dia:

«El Ayuntamiento de Reus ha invitado al Dr. D. Jaime Almera, canónigo de esta Catedral, para que proceda al estudio y reconocimiento del terreno de aquella comarca con objeto de investigar si en el subsuelo existe alguna vena de agua suficiente para el abastecimiento de aquella ciudad.»

Ab aquest motiu un lector ens escriu lo següent:

«Molt descansat deu haver quedat l' Ajuntament de Reus després de pendre aquest acort.

»Lo que 'm sembla una mica difícil es que l' Doctor Almera, quals coneixements geològichs no possem en dupte, puga sortir ayros de tal encàrrec, porque aixó de investigar si hi ha una vena d'aygua suficient pera l' consum de Reus, no es lo mateix que cantá al cor de la Catedral.

»De totes maneras si l' Dr. Almera descobreix efectivament lo que desitja l' Ajuntament ganxet, serveixis consignar en lo dictámen si es possible que de aquesta vena d'aygua se 'n perdin sis mil plomas pel camí, com succeheix ab la mina de Montcada.»

Una colla de filàntropos yankees s'entretenen actualment en estudiar la manera de suavisar les execucions capitals.

Ni la guillotina francesa, ni l' garrot espanyol, ni la forca britànica, ni l' aplicació de l' electricitat tal com se practica en lo seu país els sembla una mort digna dels temps qu' hem alcansat.

Ells, de momert, s' inclinan á la intoxicació, suministrantse als reos venenos mortals á grossas dosis, y sempre fent-ho precedir de la cloroformisació, á fi d' estalviárs-los hi sufriments.

De totes maneres, respectuosos de la llibertat individual, deixarían que cada reo escullís lo género de mort que li sigués mes simpàtica.

En aquest cas no hi hauria reo que al preguntarli:
—Vaja, decideixte, ¿de qué vols morir?
No respongués:
—Jo?.... De vellesa!

En una fleca.

—Ay, ay forner: cinquanta cinc céntims un pà de tres lliuras?.... ;Y com es això?
—Senzillament, es que s' ha pujat.
—Per haverlo pujat, fins me sembla que l' pà es mes xich que quan no n' valia mes que cinquanta.
—En canbi las balansas, son molt mes grosses que avants.

•••

CANTARELLAS

Ets hermosa, y ta hermosura
regatejas y no vens.
¡Qui sab quan la vulguis vendre
si ja no hi serás á temps!....

Mira al Cel, veurás estrelles
totas rialleras y hermosas....
¡Están burlantse de tú
perque n' ets tan vanitosa!....

E. BANÚS P.

Dins ton cor dús alegria;
sobre teu, vestits de dol;
jo que alegre vaig per fora
duch lo dol á dins del cor.

Si en la nit quan tot descansa
un sospir sents ofegat,
serà l' eco de mas penas
qu' en ton cor vindrà á estrellars'.

MARANGY.

Tot avuy que 'm trobo 'ls llabis
dolsos lo mateix que mel,
y es que aquesta nit, Maria,
he somiat que 't feya un bes.

Tot aquest matí que tinch
amarga com fel la boca,
y es que anit he somiat
que 'm feya un petó la sogra!

PEP TRENYINA.

QUENTOS

A un gueto de vuitanta anys, solter impertérrit, li deyan un dia:

—¿Es possible que no estiga arrepentit de no haverse casat?

EN LA COLECCIÓ ZOOLÒGICA

UN ALTRE LLEONET.

—Té menut, creu á la dida;
xucla y no 'm fassis cremar,
que si t' entrego á ta mare...
se 't menja per esmorzar.

—No, de cap manera—responia ab la major convicció. Figureuvs que als trenta anys m' hagués casat ab una noya de divuit, ¿quánts ne tindría ara ella? Xeixanta vuit!.... ;Y vaya una ganga viure ara ab una vella de prop de setanta anys!....

En Reniu es un home que té un gènit del bota-vant. Per res s' enfila, y quan está enfadat es inaguantable.

Un dia que ab la seva dona estavan convidats á dinar á casa de un amich, se n' hi aná l' sant al cel, y exclamá, dirigintse á la seva costella:

—No sé quin sant me deté com no 't tiro un plat pel cap.

L' amich tracta de calmarlo, y en Reniu s' aixeca, en disposició de anarse'n.

—¿No vas dirme que podía estar aquí com á casa meva? Donchs un' altra vegada digas que 'm convidas á un dinar de cumpliment... y no vindré.

Pobre Joan Calsas!... Era un beneyt, que hasta la seva dona li pegava.

Oh, y las tundas que li donava tot sovint... Quan tenia un bastó als dits, no ho feya pas ab la ma.

Un dia que la veié venir ab un garrot, en Joan Calsas va ficarse sota un llit.

—Surt d' aquí, pillo!... —li cridava la seva dona.

—Surt, indecent!...

Y en Joan Calsas, ab veu enérgica responía:

—¡No 'm dona la real gana!... Un dia ó altre t' havia de fer comprender que soch un home de carácter!

Dialech de galantería:

ELL.—Vosté y jo, senyoreta, hauríam de formar una societat d' admiració mútua.

Ella.—A veure: expliquis.

ELL.—Ab un exemple ho comprendrà desseguida. Jo admiro 'ls seus hermosos ulls. ¡Y vosté qu' es lo que admira en mí?

Ella.—El seu bon gust.

XARADA

Fragment de una gatada caballeresca en XXX actes, que porta per titol:

«CELOS DEL PRINCEP BUFFHA»

Estrenada á las foscas.

ESCENA MCIXV

Lo principe BUFFHA y son pare, lo REY de Rhudanmesch.

BUFF. Molt felis fora, pare,

si 'm unís ab la Sexta-quarta-tersa.

REY. ¡Prou t' he dit!... que tan di 'l mateix *hu-dugas*!

BUFF. Es que jo....

REY. Sí, es que tú ets un poca pena que 't fas insoportable...

BUFF. ¿Per ventura de donas com aquesta, y que fan molt més fàstich

no 'n sobran en la terra?

BUFF. Tot lo que vos volgueu, pro aquesta dona es tal la quart-cinch-sis qu' hi tinch, que 'm crema no solzament lo cor sino fins l' ànima.

REY. ¡Pots cridar ous á vendre!

BUFF. Si ella no 't vol...

REY. Jo sé qu' ella 'm voldria

si no fos que 'l Baró quarta-tercera
Hu-quart-tres; prima-dos-tercera-quarta
del carrer quart tres quinta-inversa-sexta
y 'l Compte Xhyrinacks, un altre ximple,
li fan molt....

REY. (Sorpres.) ¿Qué?

BUFF. L' aleta.

REY. Aaaa!... Me creya de sopte un altra cosa.

BUFF. ¡Deixéuse de brometa!

Es precis acabar d' una vegada;
laquestos dos rivals me farán perdre!

Demá de bon matí, si no està núvol,

us juro....

REY. (Empipat.) ¿Qué vols fer? ¡Dígas! ¿Que pensas?...

BUFF. Matá al Baró y al Compte que 'm destorban;
perque no vull que á n' ella

li vagin al darrera igual que gossos,

que 'm te lo cor robat y ha de ser meva.

REY. (Ab desdeny.) Si t' ha robat lo cor, no sé qué dirhi!
iper que te 'l deixas pendre!

BUFF. (Pausa y ab mandra.) Ahir joh Deu, ahir! mentres igual que un *husis-cinch* en la finestra [cantava, y jo ab molta atenció estava escoltantla:

puig no 'm primera *dugas-quinta-sexta*
de sentí aquesta dona;

lo Compte y 'l Baró ab molta cautela
portant abdós llahuts, que á fé semblavan

més que llahuts paellas:
á sota la finestra á tall de mofa,

varen cantá una *sexta-quinta-sexta*
logrant ab sas cantadas

ferme venir terrible mal de ventre.
Per consegüent, demá al camp.... de la *Bota*

els desafio y prou.

Tú desvariejas

¿Ignoras que 'l baró te molta forsa?...

BUFF. ¡Aixó res te que veure!

REY. ¡Dos nobles contra tú, gran miserable
no veus!... (Fent l' acció d' escanyar.)

BUFF. (Enfadat.) ¡¡Donchs ajudeume!!

REY. No puch, tinch en los pens moltas duricias
qu' aixís que dono un pas veig las estrelles.
Després, que 'l Baró d' homes com nosaltres
ne necessita al menys dos ó tres.... *renglas*.

BUFF. No es tan valent!...

REY. No?.... ¿Ignoras

que 'l Baró te total?

BUFF. ¡Res tinch de ferne!

REY. ¡Qué dius, tros d' avestrús! ¡Aixó demostra
que no sabs lo que t' pescas!

BUFF. ¡Vos!

REY. ¡¡Tú, poca vergonya!!

Y respecta mas *prima-dos-inversa*.

BUFF. Si 'l Baró te total ó no 'n te, pare,
á mí poch m' interessa!

REY. (Agafantlo pel ganyot) Doncas ara ho sabràs: ¡Ell
perque nobles com tú, mata á dotzenas!

ANTÓN DEL SINGLOT.

ANAGRAMA

En tot anant per la tot
trobá una pedra total
que va ficar dintre un tot.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

TRENCA-CLOSCAS

D. ODÓN MIRÓ CELS

PREMIÀ

Formar ab aquestas lletras lo titul de una sarsuela castellana.

L. ARGELÁ

TERS DE SILABAS

• • • •
• • • •
• • • •

Sustituir los punts per lletras de manera que llegidas vertical y horizontalment diguin: Primera ratlla: part del mon.—Segona: nom d' home.—Tercera: gènero escénich.

ONIVERTA.

GEROGLIFICH

RE RE RE RE
I I I I

: :
T I T

R. HOMEDES.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición LOPEZ)

Obras de los más reputados autores NACIONALES y EXTRANJEROS publicadas en tomos de unas 200 páginas en 8.º menor, con elegantes cubiertas al cromo, distintas para cada volumen

NOVEDAD, acaba de salir el tomo 54

CUENTOS EN GUERRILLA

por el notable escritor MARIANO DE CAVIA

Precio: 2 reales.

Acaba de salir

EL LIBRO DE LOS ESPOSOS

Guía para curar la impotencia, la esterilidad y todas las enfermedades de los órganos genitales, con 120 fórmulas para medicarse por sí mismo, con la más absoluta reserva.

POR EL

Doctor RAULAUD

Un tomo 8.º de 360 páginas Ptas. 4.

INTIMAS VULGARS

por JOSEPH BURGAS (Mayet)

Un tomo 8.^u Ptas. 1.

R. FRADERA

REVISTA DE COMISARIO
ZONA *
ALBUM
DE
GÉNERO MILITAR
CON
INNUMERABLES TIPOS
IMPRESOS EN COLORES
Ptas. 1'50.

LAS INSTALACIONES DE ALUMBRADO ELÉCTRICO

MANUAL PRÁCTICO

por G. Fournier

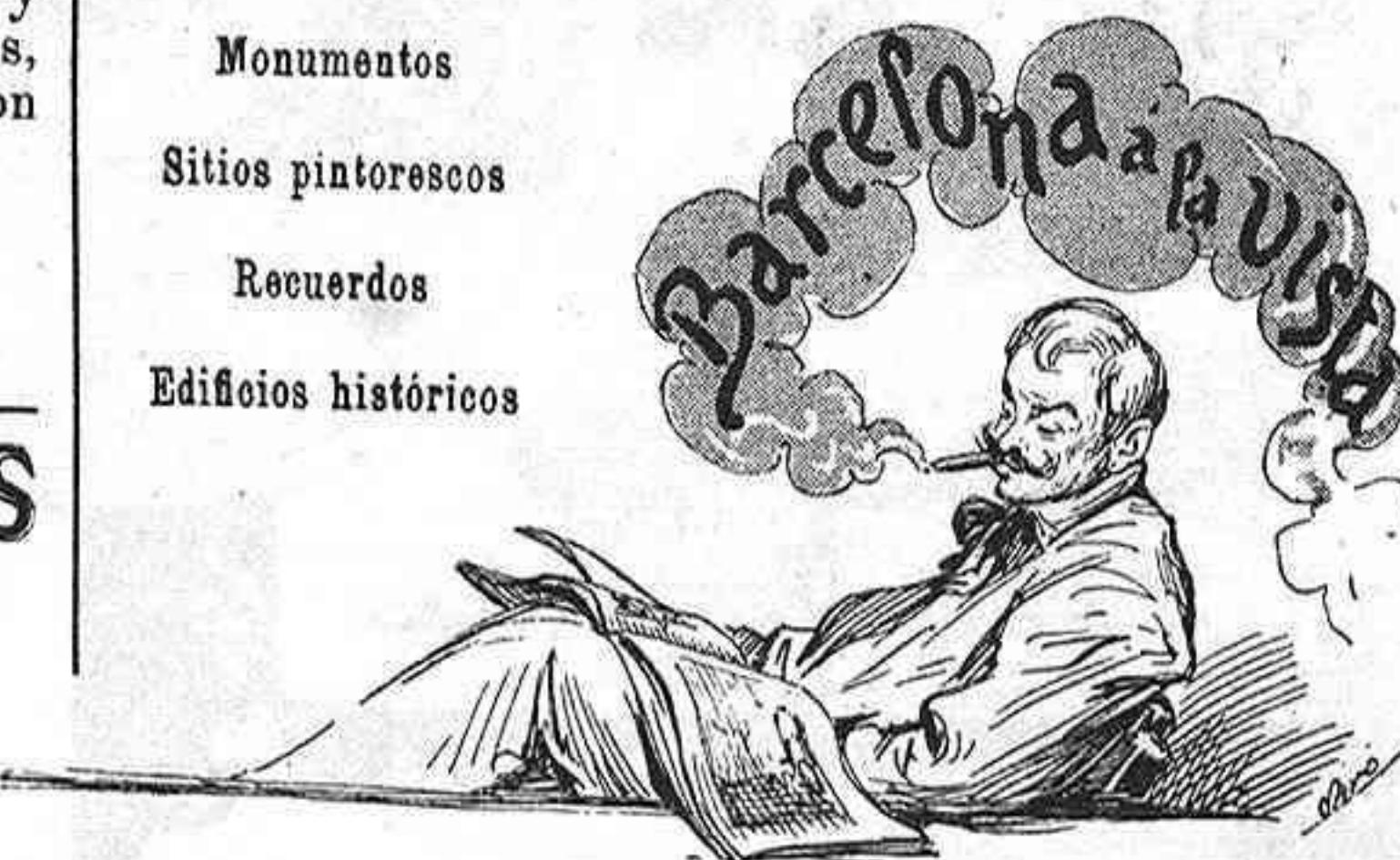
Un tomo 8.º Ptas. 7.

Monumentos

Sitios pintorescos

Recuerdos

Edificios históricos

EXPLÉNDIDO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDORES

Cuadernos 1.º-2.º-3.º-4.º-5.º-6.º-7.º-8.º-9.º-10-11 y 12

á 0'30 Ptas. cuaderno

Magníficas tapas para la encuadernación de las 192 vistas de que se compone el Album.

Precio de las tapas 2 pesetas

La casa se encarga de la encuadernación del Album, regalando para cada ejemplar una portada y un índice.

Precio de la encuadernación 1 peseta

EJEMPLARES COMPLETOS

BARCELONA A LA VISTA

con tapas articuladas y cordones de seda Ptas. 8.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, o bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponents de la casa, se ls otorgan rebaixas.

NOTAS DE VIATJE (per F. GÓMEZ SOLER.)

Una excursió per Suissa.